

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

Корјолан

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *Coriolanus*, by William Shakespeare.

Наслов превода: *Корјолан*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић,
Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© 2015. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Корјолан</i>	8
Појмовник преводиочев	178

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоруци, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне.

Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сижеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именски код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

„Корјолан“ је једна од три Шекспирове драме из историјског римског периода – уз „Јулија Цезара“ и „Антонија и Клеопатру“. Као и код две потоње, заплет је скоро дословце узет из Плутархових „Живота“. Радња је

временски смештена у рану римску републику, почетак 5. века пне., у раздобље непосредно након изгнанства последњег римског краља, Тарквинија Охолог. Кај Марције Корјолан, горди патриције, кандидује се за конзула после низа својих војних успеха у разним ратовима. принуђен је да моли за гласове плебејаца, што чини тешка срва, те бива изабран. Плебејци, пак, подстакнути својим трибунима – који Корјолана опажају као опасност по републику – опозову своје гласове, а Корјолан, због затим исказаног презира према њима и политичком систему земље, буде прогнан. Удруживши се с пређашњим непријатељима, Корјолан пустоши римске земље и угрожава сам град Рим. Његова мати, са женом његовом и сином, посећује га у војном логору и успева да га убеди да одустане од освете. Због тог чина, Корјолана убијају његови савезници.

„Корјолан“ је био мање извођен од других, из неких разлога популарнијих трагедија – „Хамлета“, „Краља Лира“. „Магбета“, „Отела“. Од 19. века, његова изведба је у успону, као и његово критичко вредновање. Песник Т. С. Елиот је сматрао ту драму књижевно, занатски, савршенијом од „Хамлета“. У двадесетом веку је учестало њено извођење, поготово у Великој Британији, где су се у главној улози опробали и познати глумци, укључујући и

сера Лоренса Оливијеа. Рађене су неколике адаптације за филм и телевизију, а у 21. веку је велико критичко признање дато филмској адаптацији Реифа Фајнза (која се снимала у Београду)

Бранислав Г. Ромчевић

КОРЈОЛАН

ЛИЦА

КАЈ МАРЦИЈЕ КОРЈОЛАН, племић римски.

ТИТ ЛАРЦИЈЕ, генерал против Волшана.

КОМИНИЈЕ, генерал против Волшана.

МЕНЕНИЈЕ АГРИПА, пријатељ Корјолоанов.

СИЦИНИЈЕ ВЕЛУТ, народни трибун.

ЈУНИЈЕ БРУТ, народни трибун.

МЛАДИ МАРЦИЈЕ, син Корјолоанов.

РИМСКИ ГЛАСНИК.

ТУЛ АВФИДИЈЕ, генерал волшански.

ЗАМЕНИК Авфидијев.

УРОТНИЦИ с Авфидијем.

ГРАЂАНИН АНЦИЈА.

ДВА СТРАЖАРА ВОЛШАНСКА.

ВОЛУМНИЈА, мајка Корјолоанова.

ВИРЋИЛИЈА, жена Корјолоанова.

ВАЛЕРИЈА, пријатељица Вирђилијина.

ДВОРКИЊА у служби Вирђилијиној.

Римски и волшански сенатори, патрицији, едили,

ликтори, војници, грађани, теклићи, слуге Авфидијеве, и остали пратиоци.

МЕСТО РАДЊЕ: делом у Риму, а делом на територијама Волшана и Анцијаца.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. Улица.

Наступи дружина бунтовних Грађана, с моткама, тољагама и другим оружјима.

Први Грађанин: Пре но што продужимо, чујте ме.

Сви: Говори, говори.

Први Грађанин: Сви сте решени пре да мрете но гладујете?

Сви: Решени, решени.

Први Грађанин: Прво, знате да Кај Марције главни је душман народу.

Сви: Знамо то, знамо то.

Први Грађанин: Убијмо га, па ћемо жито добити по својој цени. Је л' то одлука?

Сви: Доста приче о том: да се изврши; крећи, крећи!

Други Грађанин: Једну реч, добри грађани.

Први Грађанин: Нас држе за грађане лоше, патриције за добре. Што власт преједа, нама би помогло: кад би нам дали само вишак, док је добар, могли бисмо сматрати да нам помогоше човечно; но они мисле да

смо ми прескупи: мршавост што мучи нас, приказор јада нашег, попис је којим се набраја њихово обиље; наша патња њима је добит. Осветимо то својим бодилима, пре но што грабље постанемо: јер богови знају да ово говорим у глади за хлебом, не у жеђи за осветом.

Други Грађанин: Бисте ли кренули посебно на Каја Марција?

Сви: На њега прво: он је прето пуку.

Други Грађанин: Цените л' какве послове је за домају обавио?

Први Грађанин: Итекако; и спремни бисмо били да му за то дамо добру сведоџбу, да он себи сам не одаје признање тим што је горд.

Други Грађанин: Ама, не говори злобно.

Први Грађанин: Ја ти велим да је оно што је славно извео учинио с тим циљем: иако људи меке савести могу бити спремни рећи да то беше за домају, он то учини да угоди матери својој и делом да буде горд, што он јесте, све до виса своје крепости.

Други грађанин: Оно што он не може мењати у својој природи ти држиш за порок код њега. Не можеш рећи никако да је похлепан.

Први Грађанин: Ако не могу, не треба да будем без оптужби; он има мана, и превише, да се умориш

понављајући. [*Повици иза бине.*] Какви су то повици?
Друга страна града дигла се: што стојимо и наклапамо
овде? Ка Капитолу!

Сви: Хајде, хајде!

Први Грађанин: Полако! Ко то долази?

[*Наступи Мененије Агрипа.*]

Други Грађанин: Часни Мененије Агрипа; онај што
народ је увек волео.

Први Грађанин: Он човек је доста поштен; кад би
сви други били такви!

Мененије: Каква је, земљаци, работа у току? Куд
ћете

С батима и тољагама? Разлог? Реците, молим вас.

Први Грађанин: Наш посао није незнан сенату;
слутили су они ове две недеље шта канимо чинити, што
ћемо им сад делом показати. Они веле да просци сироти
јак задах имају; сазнаће да и јаке руке имамо.

Мененије: Ма, госпари, друзи добри, комшије ми
часне,

Зар ћете себе упропастити?

Први Грађанин: Не можемо, господине, већ смо
упропашћени.

Мененије: Велим вам, друзи, бригу најмилоснију
Патрицији воде о вама. Због невоља својих,

Патњи у беди тој, можете исто тако
Удрити на небо моткама ко што их дижете
На државу римску, чији ток ићи ће
Како иде, кидајући десет тисућ верига
Јаче алке но што икад може
Јавити се у смутњи вашој. Гледе беде,
Бози праве њу, не патрицији, и
Ваша колена пред њима, не руке, помоћи морају.
Авај,
Вас невоља носи
Где још вас чека, те опадате
Кормила државе, што за вас ко оци брину,
Док ви их кунете ко душмане.

Први Грађанин: Брину за нас! Збиља тачно! Још
они нису бринули за нас: пусте нас да гладујемо, а
магазе им житом крцате; за лихву едикте доносе, да
лихваре подрже; а дневно укидају неки закон против
богатих, и дневно доносе све оштрије прописе, да
заланчају и обуздају сиротињу. Ако нас ратови не поједу,
они ће; и то је сва љубав коју нам указују.

Мененије: Ти ил' мораш
Признати да злобан си чудесно,
Ил' тужен за лудост бити. Изнећу ти
Бајку лепу: можда си је чуо;

Но пошто ми служи сврси, дрзнућу се
Да је бајатим још мало.

Први Грађанин: Добро, саслушаћу је, господине;
ипак не смеш ни мислити да бајком нам срамоту
завараш; но, ако ти годи, казуј.

Мененије: Беше једном кад сви уди тела
Усташе на трбух, овако га кривећи:
Да само стоји ко провалија
Усред тела, лењив и нерадан,
Но храну скупља, а да не сноси
Труд исти с другима, док алатке ине
Виде и чују, смишљају, уче, ходе, ћуте,
И скупа учествују, и служе
Теку и ћефу заједничкоме
Целом телу. Трбух одговори –

Први Грађанин: Дакле, господине, какав одговор
трбух даде?

Мененије: Рећи ћу ти, господине. С неким смехом,
Што не дође из плућа, но вако –
Јер гле, могу се трбухом смејат,
Ко и зборит – он чиком одговори
Недовољним удима, деловима бунцијским
Што завиде приходу му, баш ко
Што ви злобите наше сенаторе јер

Нису такви ко ви.

Први Грађанин: Твог трбуха одговор? Шта!

Краљокруна глава, будно око,
Срце већник, рука војак нашки,
Наш парип нога, језик трубач наш,
С другим тврђама и ситном помоћи
У овом ткиву нашем, ако то њих –

Мененије: Шта онда?

Тај чова пре мене збори! Шта онда? Шта онда?

Први Грађанин: Треба да кроти трбух корморански,
Који је прокотна јама тела –

Мененије: И шта онда?

Први Грађанин: Ако се ти заступници јесу жалили,
Шта трбух могаше одговорити?

Мененије: Рећи ћу ти;

Ако поклониш – од оног чег мало имаш –
Стрпљења начас, чућеш одговор трбуха.

Први Грађанин: Дуго ти треба за то.

Мененије: Ово уочи, добри друже;

Твој врло озбиљни трбух беше одмерен,
Не брз ко тужитељи му, те вако одговори:

„Тачно је, друзи спојени,“ вели,

„Да спрва примим смешану храну

Од које живите, и то је право,

Јербо сам ја магази и дућан
Целог тела: но ако памтите,
Шаљем је рекама ваше крви,
Све до двора, срца, до села мозга;
И, кроз завојке и одаје тела људског,
Најјаче жиле и ниже венице
Од мене приме то довољство природно
Од ког живе. И мада то сви истодобно
Ви, добри ми друзи,“ – пази, то вели трбух –
Први Грађанин: Јест, господине; добро, добро.

Мененије: „Мада сви истодобно не можете
Видети шта сваком испоручим,
Ипак рачун могу свести да сви
Од мене приме брашно од свега
А оставе ми тек мекиње.“ Шта велиш на то?

Први Грађанин: То беше одговор: како то
примениш?

Мененије: Сенатори су римски тај добри трбух,
А ви уди бунцијски: јер испитај
Већања им и скрби, свари ствари право
Гледе добра пучког, нећеш наћи
Јавну корист коју примате
А да не креће ил’ не стиже од њих вама
А никако од вас. Шта ти мислиш,

Ти, ножни палче овога скупа?

Први Грађанин: Ја ножни палац? Што ножни палац?

Мененије: Стог што, ко један од најподлијих, најпростијих, најјаднијих

Од те баш мудре буне, ти греш први:

Хуљо, што крвљу си најгори за трку,

Водиш први да нешто ућариш.

Но спремите бате вам тврде и тољаге:

Рим и пацови му пред бојем су;

Једна страна мора настрадати.

[Наступи Кај Марције.]

Здраво, дични Марције!

Марције: Хвала. Шта је, лупежи отпадни,

Што трљате бедни свраб свог мњења

И правите себи красте?

Први Грађанин: Увек нам лепу реч упутиш.

Марције: Тај што ти лепу реч упути ласкаће

Недостојно. Шта бисте ви, псине,

Што не волите ни рат ни мир? Прво вас плаши,

Друго вас горди. Који вам верује,

Где би да нађе вас лаве, нађе да зечеви сте;

Где лисце, гуске: нисте узданији

Но што је угљевље на леду,

Ил' зрна града на сунцу. Одлика вам је
Да тог славите што преступ га његов спута
И кунете што правда то учини. Ко част заслужи,
Заслужи вашу мржњу. А ваше склоности су
Апетит болника, што највећ жели то
Што би му бол јачало. Тај што зависи
Од ваших услуга, плива перајима оловним
И дубе обара рогозом. Враг вас однео! Веровати вам?
Са сваким тренем мењате мњење,
И дичним тог зовете што сад вам би мрзан,
Подлим тог што ваш венац беше. Шта је посреди,
Па на то неколико места у граду
Вичете против дичног сената, који,
Бозима вођен, држи у страху вас, који, иначе,
Бисте се један другим хранили. Шта траже?
Мененије: Жито по својим ценама; којим, веле,
Град је добро снабдевен.
Марције: Враг их однео! Они веле!
Уз ватру седеће и мниће да знају
Шта чини се у Капитолу; ко се можда диже,
Ко расте а ко пада; склањају клике и гласе
Бракове изгледне; странке јачају
И слабе које не пашу њима
Испод ципела им крпљених. Веле да жита има доста!

Кам племство свој обзир да отури
И да ми да мач користим, бих створио хум
С хиљадама тих робова черечених, висок
Колико копље бих дићи могао.

Мененије: Ама, ти су скоро скроз убеђени;

Јер иако им опрез баш мањка,
Ипак се држе кукавно. Но, молим те,
Шта вели други чопор?

Марције: Распршени су: враг их однео!

Рекоше гладни су; изреке истресаху,
Да глад ломи зиђе камено, да пси јести морају,
Да месо је за уста створено, да бози не послаше
Жито за богате само: тим дроњцима
Искалише жалбе своје; које кад беху услишане,
И молба им усвојена, чудна –
Да сломи срце дарежљивости,
И чини да јака сила изгледа бледо – бацише капе
Ко да би да каче их на роге Месеца,
Гласећи своју равноправност.

Мененије: Шта им је дато?

Марције: Пет трибуна да бране просте им мудрости,
По избору им: један је Јуније Брут,
Сициније Велут, и не знам – проклетство!
Руља би прво морала град раскровити

Да тако код мене превлада: с временом ће
Власт придобити и веће теме избацити
За правдање устанка.

Мененије: Ово је чудно.

Марције: Де, кући идите, отпади!

[Наступи Теклић, журно.]

Теклић: Где је Кај Марције?

Марције: Овде: шта је?

Теклић: Вест је, господине, да су Волшани под
оружјем.

Марције: То ми је мило: тад ћемо начин имати да
празнимо

Свој вишак плесниви. Гле, наше старосте најбоље.

[Наступе Коминије, Тит Ларције, и други сенатори;
Јуније Брут и Сициније Велут.]

Први Сенатор: Марције, тачно је што нам недавно
рече;

Волшани су под оружјем.

Марције: Вођу имају,

Тула Авфидија, што ће вас кушати.

Грешно завидим врност његову

И да сам друго до оно што сам,

Само бих желео да сам ја он.

Коминије: Борили сте се један са другим.

Марције: Да света се поле сваде а он
На мојој страни, бих се одметнуо
Само да с њим ратујем: он је лав
Ког ловим с мераком.

Први Сенатор: Онда, врли Марције,
Коминија у те борбе прати.

Коминије: То је твоје обећање отпре.

Марције: Јесте, господине;
А ја сам доследан. Тите Ларције,
Видећеш где опет бијем по лицу Туловом.
Ама, јеси л' укочен? Врдаш?

Тит: Не, Каје Марције;
Налећи ћу на једну штаку а другом се тући,
Пре но изостати у тој работи.

Мененије: О, добра соја!

Први Сенатор: Дружина вам на Капитол гре; где,
знам,

Чекају нас наши пријатељи највећи.

Тит: [Коминију.] Ти води.

[Марцију.] Следи Коминија; ми морамо следити тебе:
Уважена висости, твоје првенство.

Коминије: Дични Марције!

Први сенатор: [Грађанима.] Хајте својим кућама;
одлазите!

Марције: Јок, нек следе:

Волшани имају пуно жита; води те пацове тамо

Да им одећу гризу. Часне бунције,

Ваша смелост добро се гласа: молим, следите.

[Грађани се искраду. Изађу сви сем Сицинија и Брута.]

Сициније: Беше л' икад човек горд ко тај Марције?

Брут: Нема му равна.

Сициније: Кад нас изабраше трибунима за народ –

Брут: Запази ли усну његову и очи?

Сициније: Не, но руге његове.

Брут: Кад се раздражи, неће се либити да исмева
богове.

Сициније: Да се руга скромном Месецу.

Брут: Да га те борбе сниште: постаде

Прегорд од тог што тако је срчан.

Сициније: Таква нарав,

Шкакљана добрим успехом, презре сен

Коју у подне гази; но питам се

Може л' му дрскост трпети да јој се заповеда

Под Коминијем.

Брут: Слава, којој тежи,

Којом већ добро је кићен, не може

Бити боље чувана ни више стечена но

Местом испод првог: јер то што не успе

Биће кривња генералова, ма делао
Колико човек може, а површна оцена
Тад ће кликнути о Марцију „О, да он је
Ту работу водио!“

Сициније: Усто, иду ли ствари добро,
Мњење што тако се лепи за Марција
За грешке његове робиће Коминија.

Брут: Дакле:

Пô свих части Коминија за Марција су,
Мада их Марције не заради, а све грешке му
Марцију биће части, па да збиља
Ничим не заслужи.

Сициније: Идемо одавде, да чујемо
Како се извршење спрема; и како,
Поврх посебности му, он креће
У овај бој садашњи.

Брут: Хајдемо. [Изађу.]